

Jagošová, Lucie; Loskotová, Irena

Oddělení muzeologie ústavu archeologie a muzeologie

In: *Pod ochranou Kleió : historické obory na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity*. Borovský, Tomáš (editor); Němec, Jiří (editor). Vydání první Brno: Masarykova univerzita, 2019, pp. 147-150

ISBN 978-80-210-9258-7; ISBN 978-80-210-9259-4 (online : pdf)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/141080>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Základní pilíře aktivit muzeologického pracoviště v současnosti

Kontakty a dlouhodobě pěstované mezinárodní oborové vazby brněnské muzeologické školy (úzké napojení na Mezinárodní radu muzeí ICOM a podíl na činnosti jejích komisí – zejména muzeologické ICOFOM) se bohatě zúročily v projektu Mezinárodní letní školy muzeologie, International Summer School of Museology (ISSOM). Vedle své hlavní náplně v podobě pořádání letních kurzů s předními osobnostmi světové muzeologie v roli lektorů vyvíjela letní škola muzeologie v letech 1987–1999 také další činnost, např. participovala na spolupřádání mezinárodních konferencí a symposií. Letní škole se za dobu svého působení podařilo prosadit a udržet se na poli mezinárodního vzdělávání v oboru muzeologie a pokrýt tehdejší poptávku, která pro organizátory i zájemce postupně otevírala paletu nových forem a příležitostí pro mezinárodní profesní setkávání až do konce devadesátých let.

Paralelně se brněnské muzeologii podařilo rozšířit a obohatit svou činnost především v oblasti mezinárodní spolupráce prostřednictvím katedry UNESCO pro muzeologii a světové dědictví, zřízené dohodou mezi UNESCO a Masarykovou univerzitou v roce 1994. Centrum odborné podpory muzejním a dalším kulturním institucím, které se zabývají fenoménem kulturního dědictví, směřuje k cílené podpoře celospolečenského vědomí úlohy muzeí pro trvale udržitelný rozvoj společnosti, posilování jejich významu coby nositelů kulturního a mezikulturního dialogu a poznatků paměti minulých generací. Dosud jediná katedra UNESCO v České republice a současně jediná svého druhu (zaměřená na oblast muzeologie) na světě, původně samostatné pracoviště v rámci struktury Masarykovy univerzity, působí od roku 2014 jako svébytná součást oddělení muzeologie na ústavu archeologie a muzeologie. Její činnost se zaměřuje na podporu vědecké role muzeí, vědeckého zázemí oboru muzeologie a aplikovanou rovinu každodenní muzejní praxe ve třech stěžejních oblastech – teorie muzeologie a historie muzeálního fenoménu, muzejní výstavnictví, muzejní pedagogika.

Přednáškový cyklus Special Topics of Museology

Úzkým sepětím činnosti muzeologického oddělení s posláním Katedry UNESCO pro muzeologii a světové dědictví se generují některé aktivity mezinárodního i lokálního dosahu. Patří k nim podíl na mezinárodních konferencích a zprostředkovávání přednášek zahraničních lektorů z řad předních osobností muzeologie pro studenty, absolventy a místní odbornou komunitu. Vedle (spolu)pořádání mezinárodních konferencí (především v roce 2014 Muzeo50 k půlstoletému výročí univerzitní výuky muzeologie na brněnské univerzitě, následované dalšími, zejména ve spolupráci s Asociací muzeí a galerií České republiky) usiluje brněnská muzeologie o podporu a propojování oborové diskuse mezi akademickým prostředím a praxí muzejních a dalších kulturních a paměťových institucí, především prostřednictvím seminářů, workshopů nebo specifických projektů (například mezinárodní projekt Open Roundtable of Museology, spojující muzeologické studenty a vyučující z partnerských univerzit v Brně a Grazu).

Specifickým formátem, pravidelně nabízeným v posledních pěti letech, je cyklus přednášek, které reflektují soudobé trendy v muzeologii, Special Topics of Museology, a které jsou otevřené místním i zahraničním univerzitním studentům, absolventům, muzejním expertům,

Z. Vašíček (uprostřed) s R. Jičínem (vpředu) a V. Wolfem (vzadu) v 60. letech 20. století
Zdroj: Osobní archiv Marcely Poučové

zástupcům oborových profesních sdružení a zájemcům nejen z příbuzných oborů. Hostováním zahraničních expertů na půdě Masarykovy univerzity umožňuje zprostředkovat široké lokální odborné komunity mezinárodní přesah a kontakty.

Periodikum *Museologica Brunensia*

Klíčovou muzeologickou publikační platformu s výraznou mezinárodní orientací představuje vědecký recenzovaný časopis *Museologica Brunensia*, svým zaměřením navazující na mezinárodně uznávané periodikum *Muzeologické sešity*, které vycházelo v letech 1969–1986 pod patronací brněnské univerzity a Moravského muzea v Brně. Redakci časopisu *Museologica Brunensia*, vydávaného Masarykovou univerzitou od roku 2012, zajišťuje (po Mendelově muzeu Masarykovy univerzity) od roku 2016 oddělení muzeologie. Opírá se o mezinárodní redakční radu, kterou tvoří řada významných zahraničních muzeologů.

Časopis prezentuje muzeologii jako moderní vědeckou disciplínu ovlivňující muzejní praxi a reflektuje aktuální lokální i zahraniční trendy v oboru. Vedle studií, metodických a informativních textů jsou průběžně zařazovány další rubriky jako kritika výstav, recenze publikací, zprávy a také vzpomínkové a jubilejní medailony osobností oboru. Na stránkách periodika se objevují také tematické články z brněnských přednášek a workshopů se zahraničními odborníky pro studenty a absolventy muzeologie a zainteresovanou veřejnost.

Za zatím nedlouhou existenci časopisu do něj svými texty přispělo přes osmdesát autorů, z toho více než polovina ze zahraničí (např. Rakousko, Švýcarsko, Německo, Francie, Slovinsko, Slovensko, Polsko, Litva, Řecko, Rusko, Velká Británie, USA, Mexiko, Kostarika, Nový Zéland, Čína). Byla vydána tři monotematická čísla, zahrnující reflexi půlstoleté existence brněnské univerzitní výuky muzeologie, jejího vývoje a kurikula (2014/2) a odborných příspěvků z mezinárodní konference Muzeo50 v Brně k oslavám tohoto jubilea (2015/2). Další tematicky profilované číslo bylo věnováno významné osobnosti nestora muzeologie, Zbyňku Zbyslavu Stránskému, a mezinárodnímu ohlasu jeho díla (2016/2).

Projekt Internetová encyklopedie dějin Brna

Od roku 2011 nabízí muzeologie studentům Masarykovy univerzity studentský modul Internetová encyklopedie dějin Brna (www.encyklopedie.brna.cz), který byl vytvořen v rámci projektové podpory Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost řešeného na Masarykově univerzitě a v partnerských organizacích v letech 2010–2012. Tato encyklopedie vznikala v letech 2001–2004 v muzejním prostředí ve formě kulturně informačního portálu prezentujícího dějiny města se zaměřením na širokou uživatelskou veřejnost. Je koncipována jako živý, stále se rozvíjející organismus, zabývající se dlouhým časovým úsekem od nejstarších sídelních aktivit až po současnost. Jde o otevřený systém složený z tematických sekcí (Osobnosti; Události; Ulice; Objekty; Stavby, areály; Školy; Archeologie; Literatura), v nichž jsou ve specifických formulářích vyplňována autorsky signovaná, vzájemně propojená encyklopedická hesla, která odkazují na citační zdroje. Encyklopedická hesla vymezují tři základní vzájemně se prolínající identifikační úrovně, věcnou (obsahovou), chronologickou (časovou) a topografickou (prostorovou). Hesla s prostorovou informací se zobrazují v mapovém podkladu. Aplikaci využívají i další města (Jihlava, Uherské Hradiště, Plzeň), kde se do zpracování databáze rovněž zapojují muzejní pracovníci v odpovídající interdisciplinární šíři. Během semestrálních kurzů mají studenti pod dohledem lektorů možnost vyzkoušet si metodiku ency-

Z. Z. Stráský na muzeologické konferenci v 80. letech 20. století

Zdroj: Ústav archeologie a muzeologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity

klopedické práce v praxi vytvořením základní skupiny hesel k jednomu tématu, což mnohým z nich přináší užitečné zkušenosti se sběrem a tříděním dat, které mohou zhodnotit při tvorbě svých závěrečných studentských prací.

* * *

Muzeologické pracoviště se v současnosti profiluje do několika hlavních oblastí aktivit, mezi něž patří zejména vzdělávací, vědeckovýzkumná a publikační činnost, s důrazem na lokální dopady na studenty i (odbornou) veřejnost a současně s mezinárodním dosahem a spoluprací. Nabízí bakalářské a navazující magisterské studium v denní i dálkové formě a také rigorózní řízení (PhDr.). Kurikulum muzeologie odráží potřebu teoreticko-praktické přípravy studentů pro budoucí práci v muzeích a dalších kulturních a paměťových institucích. V magisterském stupni je pak speciální pozornost zaměřena na oblast muzejního výstavnictví a muzejní pedagogiky. Výuka, praxe a stáže studentů probíhají za úzké součinnosti s muzei (zejména Technickým muzeem v Brně, Muzeem města Brna, Moravským zemským muzeem, Muzeem Brněnska) a dalšími institucemi, z jejichž řad se rekrutují externí vyučující. Oddělení muzeologie na svých dalších aktivitách (konference, přednášky, projekty) spolupracuje také s oborovými profesními organizacemi (Asociace muzeí a galerií České republiky, Český výbor Mezinárodní rady muzeí ICOM), metodickými centry v muzejnictví a akademickými muzeologickými pracovišti.

Webové stránky pracoviště: <http://archo-muzeo.phil.muni.cz/>